

Titulación

Código: G3111V01 **Nome:** Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos [L] **Data publicación BOE:** 29/09/2011

Contido

Código: G3111344 **Nome:** Historia das Relacións Laborais na Europa do Século XX **Ano Académico :** 2023/2024

Créditos ECTS: 6.00

Carácter: Optativo **Convocatoria:** 2º Semestre de Titulacións de Grao/Máster

Datas de Aprobación

Data aprobación Historia: 25/05/2023

Profesorado do Contido

Nome	Categoría	Función
Cobo Carrasco, Mercedes		Profesor/a

Obxectivos da materia

- Análise dos modelos de relacións laborais en Europa ao longo do século XX.
- Identificar variables ou forzas institucionais que son chave na determinación dos resultados das relacións entre traballadores e dirección de empresa.
- Estudar os sistemas de relacións laborais dende unha perspectiva histórica, analizando os actores sociais, as súas organizacións, estratexias e actividade.
- Comprender a influencia dos cambios na organización do traballo sobre as relacións sociais e laborais dos axentes participantes no mercado.

Contidos

1. INTRODUCCIÓN: XESTIÓN DO TRABALLO NA INDUSTRIALIZACIÓN

- 1.1 Estratexias empresariais e relación de emprego
- 1.2 Poder político e mercados de traballo
- 1.3 Organizacións obreiras e control dos mercados de traballo

2. O CAPITALISMO INDUSTRIAL E AS RELACIÓNS DE TRABALLO (1870-1914)

- 2.1. Migracións e impacto sobre os mercados de traballo
- 2.2. A ruptura industrial: as transformacións no mundo empresarial e o novo proletariado
- 2.3. Métodos burocráticos e organización científica do traballo
- 2.4. Estratexias empresariais e sindicais: emprego, salarios e condicións laborais

3. RELACIÓNS LABORAIS NO PERÍODO DE ENTREGUERRAS (1919-1939)

- 3.1. A consolidación da negociación colectiva; a creación dos departamentos de persoal e a xestión das relacións de traballo na gran empresa
- 3.2. As relación de traballo baixo o corporatismo autoritario: subordinación dos axentes sociais ao Estado
- 3.3. Concepción leninista das relacións laborais: xestión da produción e do benestar social
- 3.4. Crise económica e impacto no mercado de traballo

4. REGULACIÓN DOS MERCADOS DE TRABALLO NA ETAPA DOURADA (1950-1973)

- 4.1. Pleno emprego como obxectivo estratéxico. Migracións, composición sectorial do emprego e políticas de benestar social

- 4.2 A gran empresa xerencial: consolidación do fordismo
- 4.3. Segmentación laboral: mercados internos de traballo, desigualdade, discriminación
- 4.4. Modelos de negociación colectiva: os sindicatos na Europa occidental
- 4.5. A orientación produtivista do modelo sindical soviético: os sindicatos nas democracias populares

5. GLOBALIZACIÓN, CRISE E MERCADO DE TRABAJO (1973-actualidade)

- 5.1. Descentralización empresarial e nova organización do traballo
- 5.2. Desintegración sindical e novos mecanismos de cooperación entre empresarios e traballadores
- 5.3. Problemas laborais na actualidade: flexibilidade, temporalidade, segregación, movementos migratorios, crise económica e precarización.

Bibliografía básica e complementaria

- ABELLÓ GUELL, T. (1997): El movimiento obrero en España, siglos XIX y XX, Barcelona, Hipótesis.
- AGOSTI, A. (1991): "La evolución de los sindicatos europeos", en Cabrera, M. et al. (comp.): Europa en crisis 1919-1939, Madrid, Pablo Iglesias, pp. 191-224.
- ANDREASSI, A. (2004): El trabajo y su organización en el fascismo (Alemania e Italia), El Viejo Topo.
- APARICIO, M. A. (1980): El sindicalismo vertical y la aparición del Estado Franquista. Barcelona, Eunibar.
- ARENAS, C. FLORENCIO, A. MARTINEZ, J. I. (1999): Mercado y organización del trabajo en España (SS. XIX y XX), Sevilla, Atril.
- ARENAS, C. et al. (2001): Trabajo y relaciones laborales en la España contemporánea, Sevilla, Mergablum.
- ARRIOLA, J. (2001): Globalización y Sindicalismo, Azira, Germania.
- BALDWIN, P. (1992): La política de solidaridad social. Bases sociales del Estado de bienestar europeo, 1875-1975, Madrid, MTSS.
- BAGLIONI, G. e CROUCH, C. (1992): Las relaciones laborales en Europa. Madrid. MTSS.
- BLANCH RIBAS, J.M. (2001): Teoría de las relaciones laborales, Barcelona, Universitat Oberta de Catalunya.
- BOSCH, G. (2003): "La evolución de la negociación colectiva en Alemania: Una descentralización coordinada", Cuadernos de Relaciones Laborales, pp. 179-214.
- CABRERA, M.-DEL REY, F. (2002): El poder de los empresarios. Madrid. Taurus.
- CLARKE, S. (2007): "The State of Russian Unions", Journal of Labor Research, Vol 28, nº 3, pp. 275-299.
- COMÍN, F. (1996): "Las formas históricas del Estado de bienestar: el caso español", en Dilemas del Estado de Bienestar, Madrid, Fundación Argentaria, pp. 29-58.
- CORIAT, B. (1982): El taller y el cronómetro, Madrid, Siglo XXI.
- DUNLOP, J. (1978): Sistema de relaciones Industriales, Barcelona, Península.
- DUNLOP, J.T.; GALENSON, W. (1985): El trabajo en el siglo XX. Madrid: MTSS.
- GALAN GARCIA, A. (coord.) (2000): La intervención pública en las relaciones laborales, Madrid, Tecnos.
- GOMEZ URDAÑEZ, G.; GALAN GARCIA, A.; MORENO FERNÁNDEZ, J.R. (2003): Materiales para la Historia de las Relaciones Laborales, Madrid, Tecnos.
- GORDON, D., EDWARDS, R., REICH, J.M. (1986): Trabajo Segmentado, trabajadores divididos, Madrid, MTSS.
- HERRERO, M. (Coord) (2003): Sociedad del trabajo y sociedad del conocimiento en la era de la Globalización, Buenos Aries, Prentice-Hall.
- HOBBSWAN, E.J. (1999): "Trabajadores del mundo", en La era del imperio, 1875-1914, Barcelona, Crítica, pp. 122-151.
- HYMAN, R. (1981): Relaciones Industriales, Una Introducción marxista, Barcelona, Blume.
- JODAR, P. e MARTIN, A. (1983): Crisis económica y relaciones industriales, Madrid, Zero.
- LANGE, PETER et al. (1991): Sindicatos, cambio y crisis, Madrid, MTSS.
- MIGUELEZ, F. (1985): "Corporatismo y relaciones laborales en Europa en tiempo de crisis", Revista española de Investigaciones Sociológicas, nº 30, pp. 149-178
- MIGUELEZ, F. e PRIETO, C., dir. (1999): Las relaciones de empleo en España, Madrid, Siglo XXI.
- PONS PONS, J. e SILVESTRE, J. (coords.) (2010): Los orígenes del Estado de bienestar en España: los seguros de accidente, vejez, desempleo y enfermedad, Zaragoza, Prensas Universitarias de Zaragoza.
- SALORT i VIVES, S. (2012): Revoluciones industriales, trabajo y Estado del Bienestar. La gran ruptura mundial contemporánea. Madrid, Sílex.
- SOTO CARMONA, A. (1989): El trabajo industrial en la España contemporánea, 1874-1936, Barcelona, Anthropos.
- TOHARIA, L. (1999): El mercado de trabajo: teorías y aplicaciones, Madrid, Alianza.
- VAN DER LINDEN, M. (2006): Historia transnacional del trabajo.

Competencias

XENÉRICAS:

- Capacidade para traballar tanto individualmente como en equipo.
- Localizar, analizar, sistematizar e xestionar diferentes tipos e fontes de información.
- Aplicar o razonamento crítico no estudio e na análise dun determinado asunto ou tema.
- Expor e defender axeitadamente por escrito ou oralmente temas de carácter xeral ou relacionados coa súa especialidade.
- Aprender autónomamente.

- Traballar e relacionarse cos demais, respectando as normas básicas de convivencia, os dereitos fundamentais e os valores democráticos.

ESPECÍFICAS:

- Capacidade de análise das relacións laborais no ámbito europeo: etapas e modelos, axentes sociais, papel dos mesmos.
- Capacidade de examinar o funcionamento dos mercados de traballo e da xestión dos recursos humanos no pasado e no presente.
- Interpretar distintos indicadores socioeconómicos relativos ao mercado laboral.
- Identificar os aspectos chave nos procesos de negociación laboral.
- Capacidade de obter información cualitativa e cuantitativa (de carácter social e laboral) a partir de distintas fontes e tratala de forma autónoma.
- Efectuar traballos e informes a partir da busca de fontes documentais e bibliográficas seleccionadas que traten distintos aspectos laborais e de funcionamento dos mercados de traballo.

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía do ensino combina a explicación teórica coa realización de clases prácticas, debates, casos prácticos e un traballo de curso tutorizado pola profesora. O traballo de curso poderá ter un formato poster (opcional) e deberá ser presentado na aula ao final do semestre.

Como instrumento de apoio ao traballo individual do alumno/a, para cada tema do programa da materia prepararase unha presentación en power point que serva ao alumno/a para selecciona-los aspectos máis relevantes do tema tratado. Asemade, cada tema irá acompañado dunha lectura recomendada que se irá traballando nas aulas prácticas.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

Nesta materia realízase un sistema de avaliación continua dos procesos de coñecemento tendo en conta a participación activa do estudante nas actividades propostas ao longo do curso.

O procedemento para calcula-la nota final será o seguinte:
casos de estudio (20%), traballo de curso/poster (50%), outras actividades prácticas (30%).

Os alumnos que teñan dispensa de asistencia serán avaliados mediante exame da materia (60%) e un traballo de curso(40%).

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

TOTAL HORAS DE TRABAJO PRESENCIAL: 48 horas. Distribuídas da seguinte forma:

- Clases expositivas: 30 horas
- Clases interactivas: 14 horas
- Tutorías grupo reducido: 4

TOTAL HORAS TRABAJO PERSOAL DO ALUMNO/A:
102 horas. Distribuídas da seguinte forma:

- Estudio individual ou en grupo: 52 horas
- Resolución de casos prácticos ou outros traballos: 30 horas
- Lecturas recomendadas: 12 horas
- Preparación de presentacións orais, debates e similares: 4 horas
- Asistencia a conferencias ou outras actividades: 4 horas

TOTAL VOLUME DE TRABAJO: 150 HORAS

Recomendacións para o estudo da materia

Sería recomendable que os alumnos/as tiveran cursada a materia básica "Historia Social e das Relacións Laborais". Tamén que efectúen as lecturas correspondentes con tempo para poder participar nos debates e actividades prácticas. Asemade, dedicar o tempo de estudio necesario para seguir e complementar as clases expositivas.

Observacións

Os alumnos/as terán a súa disposición na aula virtual os materiais - esquemas, resúmenes, lecturas e exercicios - que complementen os temas a medida que se van impartindo. Para facer uso da mesma deberán estar rexistrados no campus virtual da USC.